

CAPÍTOL IV
URBANISME, ECONOMIA, COMARCALITZACIÓ

IV. URBANISME, ECONOMIA I COMARCALITZACIÓ.

A. URBANISME I PLANEJAMENT.

CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

- 1 - *Plan director del Área Metropolitana de Barcelona. Comisión técnica para la revisión del Plan Comarcal de 1953.*
1966. 3 Vol.

- 2 - *Plan General de Ordenación Urbana y Territorial de la Comarca de Barcelona.*
1973.

- 3 - *Plan General Metropolitano de Ordenación Urbana de la Entidad Municipal Metropolitana de Barcelona.*

1970.

Vol. I - Memoria y síntesis. Vol II - Estudio económico y financiero. Vol. III - Programa de actuación.

ROCA CLADERA, José

- 4 - *Gestión urbanística en l'Hospitalet de Llobregat.*

1978.

Mecanografiat de 216 planes + plànols al Museu d'Història de l'Hospitalet.

La gestió urbanística del municipi en els últims anys. Partint del Pla Comarcal de 1953 i dels set Plans Parcials de l'Hospitalet i del Pla Comarcal de 1970 es fa una anàlisi per barris fent un estudi de les seves implicacions. En els anexos s'hi inclou una "Memòria" d'obres d'urbanització i d'edificacions fins a 1978.

SECOD

- 5 - *Habitat y equipamiento en el polígono residencial de Bellvitge.*

No editat. 1973. (Fundació Bofill)

10 pgs.

SECOD (MIRÓ, J.; SENA, E. i MIRALLES, F.)

- 6 - *La Catalunya pobra.*

Ed. Nova Terra. Barcelona. 1974.

180 pgs.

Es dediquen dues pàgines (154-156) a l'Hospitalet, especialment a Bellvitge. Visió genèrica dels problemes que crea la congestió urbana.

ARTICLES PUBLICATS

EDITORIAL FORTITUD

- 7 - *Hospitalet, no ciutat sinó suburbi.*

Fortitud. N.º 19 (1 agost 1933).

Pg. 1.

- 8 - NAVARRO, Ferran

La planificación urbanística en l'Hospitalet.

Papers de ciutat. N.º 4-5 (abril 1980).

Pgs. 32-36.

- 9 - BENEJAM

Plan de colectores para Hospitalet.

Mundo. N.º 3 juny 1972.

Pgs. 68, 69, 73.

- 9 - CARALPS RIERA, Pere

bis *La experiencia jurídico-urbanística del polígono de Bellvitge.*

CEUMT n.º 28 julio 1980.

Pgs. 30-41.

Exposició i detallada del procés seguit en el Pla Parcial de Bellvitge, gràcies al qual s'aturà la construcció de nous blocs. L'autor fou, de part municipal, el responsable jurídic d'aquest famós procés, que finalment guanyà l'Ajuntament.

B. HABITATGE.

CINAM ESPAÑOLA

- 10 - *Estudio sobre las necesidades de vivienda en el Área Metropolitana de Barcelona.*

Ed. Corporació Metropolitana de Barcelona. Madrid. 1972.

730 pgs.

Bajo la coordinación de J.M. Bringas y J. Ruíz de Elvira.

- 11 - JOVER ARMENGOL, Agustí; RÀFOLS ESTEVE, Joan i SALVADOR MENCERRE, Eugènia.

Problemática de la vivienda en la Entidad Municipal Metropolitana de Barcelona.

Ed. Corporació Metropolitana de Barcelona. Barcelona. Diciembre 1983.

140 pgs.

Ritme de creixement de la construcció de vivendes des del 1971 al 1980, llur

tipologia (dimensió, preus, nombre d'habitants), tendència dels nous matrimonis a escollir el lloc de residència, mobilitat de les famílies, vivendes buides, etc..., són els temes estudiats que han de servir de base, no solament de cara a la política d'habitatge, sinó per a la mateixa revisió del Pla General Metropolità.

Pel que fa referència a l'Hospitalet, es constata, per exemple, que el gran "boom" constructiu durà fins al 1975 amb una mitjana anual de 4.200 vivendes construïdes. A partir d'aleshores davalla ràpidament de manera que al 1980 se'n construiren només 393.

12 - JOVER, A. i SALVADOR, E.

Habitatges acabats a la C.M.B. en el període 1970-1980. Una aproximació qualitativa.

Ed. Corporació Metropolitana de Barcelona. (En preparació).

13 - PONÈNCIA DE SANITAT I SERVEIS SOCIALS. DEPARTAMENT DE SERVEIS SOCIALS.

Dades sobre la situació de la vivenda a l'Hospitalet de Llobregat.

Equip realitzador: FARRAS, J.; ANREOTI, A.; CLASEN, A.; PEREZ, C.; COSTA, J.
1981 Gener.

ARTICLES PUBLICATS

BRUNET, Josep M.ª;

14 - *Sobrevivientes del desencanto.*

Mundo. N.º 1987. 1 octubre 1978.

Pgs. 18-22 + 8 fotografies.

Es fa una analisi de les condicions d'habitabilitat del barri de Bellvitge a partir d'una entrevista realitzada a la família Raspall.

C. AGRICULTURA.

UNIÓ DE PAGESOS

15 - *Reflexions i propostes per una política d'ordenació i protecció de l'agricultura al Baix Llobregat.*

Ed. Unió de Pagesos. Baix Llobregat. 1980.

18 pgs.

Breu analisi de la importància de l'agricultura a la comarca. S'hi estudia la seva funció, així com les implicacions de la metropolització i destrucció del sòl agrícola. Planteja la necessitat de crear zones de protecció o reserva agrícola. Inclou

una taula de les hectàrees conreades als 29 municipis de la comarca així com a Esplugues, Sant Just i l'Hospitalet.

MERINO, Amèlia

- 16 - *Sectors productius: primari, secundari i terciari.*

Ed. Centre d'Estudis de l'Hospitalet. (En preparació).

Estudi de l'estrucció econòmica de l'agricultura, indústria i comerç. Anàlisi dels centres d'activitat econòmica a cada barri, i les seves característiques.

ARTICLES PUBLICATS

NAVARRO, Ferran

- 17 - *La agricultura en l'Hospitalet de Llobregat.*

Papers de ciutat. N.º 2 (desembre 1980).

Pgs. 31-35.

GRAVALOS, Ester

- 18 - *Zonas agrícolas.*

La Ciutat. N.º 2 (octubre 1984).

Pgs. 10-11.

MOLINA, Francisco

- 19 - *Los relojes de sol de la ciudad.*

La Ciutat. N.º 2 (octubre 1984).

Pgs. 14-15.

D. INDÚSTRIA

CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

- 20 - *La economía pública local de la comarca de Barcelona (sin la capital). Una imagen macroeconómica de prospectiva.*

Estudi fet per SAEZ, A.; PORQUET, J.

Barcelona. 1971.

123 pgs.

- 21 - *La localización industrial en la comarca de Barcelona.*

Estudi fet per CLUSA, J.

1973.

144 pgs.

22 - *Localització industrial a la zona metropolitana de Barcelona. Proposta per al programa d'actuació 1980-1990.*

Estudi fet per CLUSA, Joaquim; GUARNER, Victoriano; ADEMÀ, Oriol i DOMENECH, Eduard.

Ed. Corporació Metropolitana de Barcelona. Desembre 1980.

A la primera part fa una exposició de la situació industrial a l'A.M.B.: sòl industrial ocupat i sostre construït, trasllats, tancaments, població activa, població aturada, atur, situació urbanística i preu del sòl industrial, etc. Són les dades urbanístiques i econòmiques que serveixen de base per fer el Programa d'Actuació pels municipis de la Corporació sobre la previsió de localització industrial en funció de les variables següents: demanda prevista, problemes de medi ambient, costos d'inversió per a la urbanització, sistemes generals de caràcter infraestructural, etc...

En el moment en què es redactà aquest estudi es donaven per suposades algunes hipòtesis (p. ex.: el desviament del Llobregat) que encara han de ser aprovades i no es tenien presents noves variables que s'han introduït posteriorment amb ocasió, per exemple, del projecte de la Barcelona olímpica.

ALEMANY, J; PARELLADA, M. i CASTELLS, A.

23 - *Prospectiva metropolitana i sistemes generals.*

Ed. Corporació Metropolitana de Barcelona.

2 vol. 970 pgs.

Prospectiva de com serà la realitat sòcio-econòmica i demogràfica de l'àmbit territorial integrat avui per l'àrea de la C.M.B. d'aquí a 10 anys. Les variables utilitzades per fer la prospectiva són: població total, activa i ocupada; llocs de treball ocupats per residents; mobilitat laboral; saldo migratori; valor afegit brut per càpita i productivitat.

A partir del creixement d'aquestes variables els autors formulen quatre hipòtesis (que anomenem "escenaris"). Els resultats, ni en el cas de la hipòtesi més optimista, no són gens encoratjadors respecte al possible redreç econòmic de l'àrea.

Estudis d'aquest estil són bàsics per abordar seriosament l'estruccuració política-administrativa de la zona.

Apareix també a: III. 35.

SERVEIS TÈCNICS DE LA PONÈNCIA D'INDÚSTRIA

24 - *Cens industrial de l'Hospitalet.*

Ed. Ponència d'Indústria (Ajuntament de l'Hospitalet). En preparació. Març 1985.

Actualització del cens industrial de la ciutat per a posteriors tractaments mediambientals.

CORTÉS, Gabriel i SUARI, Joan Carles

- 25 - *Població i activitat econòmica a l'Hospitalet.*

Ed. Centre d'Estudis de la Banca Mas Sardà. En preparació.

Març 1985.

Temes estudiats: demografia, mercat de treball i ocupació, indústria, equipament comercial i financer, vis del territori, equipament social, problemàtica socioeconòmica i perspectives.

ARTICLES PUBLICATS

MOLINA, Francisco

- 26 - *El paro en l'Hospitalet.*

La Ciutat. N.º 5 (gener 1985).

Pgs. 9-11.

E. COMERÇ

CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

- 27 - *El sector terciario en el Ambito Territorial de la Corporación Metropolitana de Barcelona.*

Estudi fet per Leonart, P. i Tarragó, M.

(En preparació).

ALEGRET, Josep M.ª; BROS ORTEGA, Josep M.ª i FONOLLEDÀ PRATS, Silvia.

- 28 - *Estudi de l'estructura comercial i els hàbits del consumidor de l'Hospitalet.*

En preparació.

Objectius: comprovar les característiques de la totalitat dels equipaments comercials de la ciutat i estudiar els comportaments de consum i compra dels habitants. Com a conseqüència, es tracta de determinar els desequilibris oferta-demanda, de tal forma que l'Administració pugui incidir en la reestructuració del sector.

F. COMARCALITZACIÓ

a. ESTUDIS GENERALS. DIVISIÓ COMARCAL DE CATALUNYA.

GENERALITAT DE CATALUNYA

- 29 - *La divisió territorial de Catalunya.*

Conselleria d'Economia. Barcelona. 1937.
Edició facsímil a Seix Barral. Barcelona. 1977.

- LLUCH, Enric i NEL·LO, Oriol
30 - *La gènesi de la divisió Territorial de Catalunya.*
Edició de documents de l'arxiu de la Ponència (1931-1939).
Ed. Diputació de Barcelona.

- 31 - *El debat de la divisió territorial de Catalunya (1939-1983).*
Ed. Diputació de Barcelona.

- IGLÉSIES, Josep
32 - *La realitat comarcal a Catalunya.*
Ed. Bruguera. Barcelona. 1966.
33 - *La divisió comarcal catalana.*
Ed. Bruguera. Barcelona. 1967.
34 - *Les divisions territorials a la Geografia de Catalunya.*
Ed. Aedos. Vol. III. Barcelona. 1974.
Pgs. 687-704.

- CONGRÉS DE CULTURA CATALANA
35 - *Ambit VIII. Ordenació del territori.*
Assemblea de la Seu d'Urgell. 14 novembre 1976.

- ROCA, Francesc
36 - *Política urbana i territori a Catalunya.*
Ed. Ketres. Barcelona. 1978.

- BATALLÉ I TREMOLEDA, Dolors
37 - *Les divisions territorials a Catalunya.*
Col·laboració al llibre: *Catalunya, Home i Territori.*
Publicacions de la Fundació Jaume Bofill n.º 3.
Ed. Blume. Barcelona. 1979.
Pgs. 79-94.

- CASASSAS, Ll. i CLUSA, J.
38 - *L'organització territorial de Catalunya.*
Publicacions de la Fundació Bofill. Temes bàsics n.º 5. Maig 1981.

b. REGIÓ I.

1. Estudis i comunicacions.

CORPORACIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA

SERRA, Narcís

- 39 - *Discurs en la sessió de cloenda del Simposi sobre Àrees Metropolitanes.*

1984.

11 pgs.

PARPAL, Jordi

- 40 - *La ciutat metropolitana, un camí per Barcelona.*

1984.

16 pgs.

PARPAL, Jordi

- 41 - *El Futur de l'Àrea Metropolitana.*

1984.

20 pgs.

MARAGALL, Pasqual

- 42 - *Institucionalización del Área Metropolitana.*

1984.

11 pgs.

CASASSAS I SIMÓ, Lluís

- 43 - *Barcelona i l'espai català.*

Ed. Curiel. 1977.

(Contra el centralisme barceloní).

SERRA, Narcís

- 44 - *Propostes per a la Regió I.*

C.E.U.M.T. Desembre 1982.

Pgs. 10-15.

P.S.U.C.

- 45 - *Propostes institucionals bàsiques del P.S.U.C. sobre Barcelona i les comarques de la Regió I.*

21 febrer 1983.

2. Premsa.

SERRA, Narcís (entrevista amb)

- 46 - *L'Alcalde que pensa en la Barcelona de darrera Collserola.*

Jordi Maluquer.

Avui. Dissabte 17 abril 1982.

Pgs. 7-9.

COMPANY, Enric.

- 47 - *Maragall pretén culminar la Gran Barcelona de Serra.*

El Món. 10 desembre 1982.

Pg. 10.

MARAGALL, Pasqual (entrevistes amb)

- 48 - *Una Barcelona Gran és la plataforma d'expressió de Catalunya al món.*

Enric Company.

El Món. 31 desembre 1982.

- 49 - *Maragall va a proponer un Pacto Metropolitano para sentar las bases de lo que será Barcelona.*

Martínez Ibañez.

El País. 16 mayo 1983.

PARPAL, Jordi (entrevistes amb)

- 50 - *El futur de l'Àrea Metropolitana requereix un projecte polític global que millori la qualitat de vida i reequilibri els serveis.*

Avui. 21 novembre 1982.

Pgs. 13-14.

- 51 - *La Corporació Metropolitana ha de ser un Ajuntament d'Ajuntaments.*

Avui. 26 gener 1983.

- 52 - *Parpal defensa que la Corporació Metropolitana sigui una comarca.*

Avui. 21 juliol 1983.

SOLÉ TURA, Jordi

- 53 - *Contra la "Gran Barcelona" del señor Porcioles.*

El País. 4 febrer 1983.

PARPAL, Jordi

- 54 - *La Barcelona Grande.*

El País. 15 febrer 1983.

BOHIGAS, Oriol

- 55 - *Cinco temas metropolitanos para Barcelona.*

La Vanguardia. Diumenge 20 febrer 1983.

3. Els Jocs Olímpics a la Premsa.

BOHIGAS, Oriol

- 56 - *Las prioridades urbanísticas de unos Juegos Olímpicos.*
El País. 30 novembre 1982.

- 57 - *La Gran Barcelona Olímpica del año 2.000. El informe Cuyás.*
El País. 27 febrer 1983.

- 58 - *Las áreas olímpicas dibujan la nueva Barcelona.*

El País. 1984: 2 gener (pgs. 18-19), 3 gener (pgs. 16-17), 4 gener (pg. 19) i 5 gener (pg. 17).

- 59 - *Badalona, Sta. Coloma en los planes de Barcelona-92.*
Grama. 18 novembre 1982.

- 60 - *Los Juegos Olímpicos, una esperanza pero también una inquietud.*
Xavier Arjalaguer.
El Periódico del Llobregat. 17 febrer 1983.

- 61 - *Sin la Corporación Metropolitana sería difícil organizar los Juegos Olímpicos.*
Jordi Parpal (entrevista amb)
El Correo Catalán. 22 juny 1983.

- 62 - *Los ecologistas de El Prat contra los Juegos Olímpicos.*
El País. 9 abril 1983.

c. L'HOSPITALET I BAIX LLOBREGAT.

1. Estudis i Comunicacions.

CLAVERA, J. i PONSA, C.

- 63 - *La influencia de la división administrativa en la planificación comarcal. El caso de Hospitalet de Llobregat.*
Banco de Urquijo en *Localización económica y desarrollo comercial.*
Ed. Moneda y Crédito. 1975.

REBAGLIATO, Joan

- 64 - *Geografía de Catalunya.*
Ed. Aedos. Vol. III. El Baix Llobregat.
Apareix també a: I A.

CENTRE D'ESTUDIS COMARCALS DEL BAIX LLOBREGAT

- 65 - *Els Baix Llobregat i la nova divisió comarcal.*

IV Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat. Cornellà.

4-8 juny 1984. Publicació en curs.

Ponències de Josep Iglésies, Enric Lluch, Manel Ribas, Enric Argullol, Carles Riba, Jaume Codina, Ignasi Riera, Martí Perellada, Joan Alemany, Miquel Roca.

ROCA, Miquel

- 66 - *La comarca del Baix Llobregat. Consciència d'una realitat?*

Assemblea del Prat de Llobregat, 22 i 23 de gener de 1977 de l'Àmbit VII, Ordenació del Territori del Congrés de Cultura Catalana.

RIBA I ROMEVA, Carles

- 67 - *Plans d'ordenació del territori pends d'aplicació al Baix Llobregat.*

Publicació del Centre d'Estudis Comarcals. Martorell. 1982.

Pgs. 84-94.

Ponència presentada a les I Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat el 21 de febrer de 1981 a Sant Feliu de Llobregat.

- 68 - *Els municipis de les comarques històriques integrades a la Corporació Metropolitana de Barcelona.*

Jornades sobre l'Àrea Metropolitana de Barcelona i el debat comarcal. Badalona. 25 març 1983.

2. Premsa.

CARRERAS, GIRAL, LLUCH

- 69 - *Gairebé un manifest comarcalist.*

Serra d'Or. Gener 1971.

ARREL n.º 2, gener-abril 1982.

- 70 - *Els Baix Llobregat.*

Dossier de 80 pgs.

N.º monogràfic sobre el Baix Llobregat.

Revista de la Diputació de Barcelona.

Complet informe sobre la comarca i la seva problemàtica: deografia, municipis, història, cultura, sectors productius, comarcalització, etc.

Apareix també a: I.7.

RIBA, Carles (entrevista amb)

- 71 - *A les ciutats de l'entorn no ens agrada la Gran Barcelona de Serra i Maragall.*

Enric Company.

El Món. 24 desembre 1982.

Pgs. 10-11.

EL BAIX LLOBREGAT I EL FET METROPOLITÀ

Debat i diferents col·laboracions a El Periòdico del Llobregat.

72 - SAURA, Joan

Porciles, Maragall y l'Hospitalet.

15 febrer 1982.

73 - RIBA, Carles

El Baix Llobregat i el fet metropolità.

9 octubre 1982.

74 - CODINA, Jaume

Un plan de acción especial.

9 octubre 1982.

75 - NAVALES, Carles.

El Baix Llobregat no es un suburbio.

13 octubre 1982.

76 - CODINA, Jaume

El Baix Llobregat y el Área Metropolitana.

21 octubre 1982.

77 - RAMÍREZ, Robert

Sant Just Desvern i el Baix Llobregat.

10 novembre 1982.

78 - MORAN, Josep

L'expansionisme de Barcelona.

11 novembre 1982.

79 - MONTILLA, José

La Comarca y el hecho metropolitano.

12 novembre 1982.

80 - RIBA, Carles

Dinámica del empleo industrial en el Baix Llobregat.

17 novembre 1982.

81 - SELVA, Carles

Cap on mireu: Barcelona o el riu?

25 novembre 1982.

82 - MARCÉ, Francesc

La permanència del municipi.

6 gener 1983.

83 - ROA, Miquel

Set temes metropolitans pel Baix Llobregat.

25 febrer 1983.

84 - CODINA, Jaume

Una comarca natural.

15 gener 1983.